

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. P. Syndyka Masy Upadłości K.Ś. i M.Ś. w upadłości
likwidacyjnej

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...]

przy udziale K.Ś., M.Ś.

o odpowiedzialność wspólników za zaległości spółki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 grudnia 2017 r.,

zażaleń wnioskodawcy na postanowienia Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 22 maja 2017 r. i z dnia 24 lipca 2017 r.,

**uchyła oba zaskarżone postanowienia i przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu [...] do rozpoznania w innym składzie zażalenia
odwołującego się na postanowienie z dnia 28 lutego 2017 r.,
pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych [...] postanowieniem z dnia 24 lipca 2017 r., wydanym w sprawie z wniosku J. P. - Syndyka Masy Upadłości K.Ś. i M.Ś. w upadłości likwidacyjnej przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...], przy udziale zainteresowanych K.Ś. i M.Ś., o

odpowiedzialność wspólników za zaległości spółki, odrzucił zażalenie wniesione przez odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 22 maja 2017 r., odrzucające wcześniejsze zażalenie odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 22 maja 2017 r., odrzucające zażalenie na postanowienie, którym oddalono wniosek o uzupełnienie wyroku Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 28 grudnia 2016 r.

Uzasadniając swoje stanowisko, Sąd Apelacyjny przypomniał brzmienie art. 394¹ § 1, 1¹ i 2 k.p.c. oraz stwierdził, że zażalenie odwołującego się podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne, gdyż zaskarżone nim postanowienie z dnia 22 maja 2017 r. nie należy do kategorii postanowień, na które przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego.

Odwołujący się J. P. - Syndyk Masy Upadłości K.Ś. i M.Ś. w upadłości likwidacyjnej wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 24 lipca 2017 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, to jest art. 397 § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 394¹ § 2 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c., przez niewłaściwe zastosowanie i odrzucenie przez Sąd Apelacyjny zażalenia na postanowienie z dnia 22 maja 2017 r., w sytuacji gdy do rozstrzygnięcia w tym przedmiocie uprawniony był wyłącznie Sąd Najwyższy.

Powołując się na tak sformułowany zarzut, żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od „przeciwnika” na rzecz żalącego się kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywane w niniejszym postępowaniu zażalenie jest w uzasadnione, choć podzielić można tylko część zaprezentowanej w nim argumentacji.

Wstępnie Sąd Najwyższy zauważa, że przesłедzenie toku jego rozumowania wymaga przypomnienia przebiegu postępowania w sprawie, w której zapadło zaskarżone postanowienie. Sąd Najwyższy przypomina w związku z tym, że Sąd

Apelacyjny wyrokiem z dnia 28 grudnia 2016 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez żalącego się od wyroku Sądu pierwszej instancji, uchylił ten wyrok oraz poprzedzające go decyzje organu rentowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, nie orzekając przy tym o kosztach postępowania, mimo że wniosek w tym przedmiocie został zgłoszony w toku postępowania apelacyjnego.

W tej sytuacji żalący się w dniu 2 stycznia 2017 r. zgłosił wniosek o uzupełnienie opisanego wyroku w zakresie dotyczącym kosztów postępowania, a Sąd Apelacyjny oddalił ten wniosek postanowieniem z dnia 28 lutego 2017 r., natomiast zażalenie wniesione na to postanowienie odrzucił postanowieniem z dnia 22 maja 2017 r. jako niedopuszczalne. Co już wcześniej zostało podniesione, Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 24 lipca 2017 r. odrzucił również zażalenie wniesione na postanowienie z dnia 22 maja 2017 r.

Uwzględniając taki właśnie przebieg postępowania w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy stwierdza w pierwszej kolejności, że w jego orzecznictwie utrwalił się pogląd, zgodnie z którym wadliwe oznaczenie w zażaleniu sądu właściwego do rozpoznania zażalenia nie stanowi przeszkody do nadania pismu dalszego biegu i rozpoznania zażalenia przez sąd właściwy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 stycznia 2008 r., V CZ 131/07, LEX nr 627271, z dnia 28 maja 2008 r., II CZ 31/08, LEX nr 494152 oraz z dnia 21 czerwca 2012 r., III CZ 29/12, LEX nr 1232777).

Sąd Najwyższy zaznacza również, że podziela pogląd prawny zaprezentowany w powołanym postanowieniu z dnia 21 czerwca 2012 r., III CZ 29/12, zgodnie z którym postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek o uzupełnienie wyroku tego sądu w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego nie należy do kategorii postanowień kończących postępowanie w sprawie, objętych art. 394¹ § 2 k.p.c. Zauważa przy tym, że pogląd ten uwzględnia (z przyczyn oczywistych) stan prawny obowiązujący do dnia 2 maja 2002 r., co zresztą jednoznacznie wynika z uzasadnienia omawianego postanowienia. Równocześnie jednak Sąd Najwyższy stwierdza, że w obecnym stanie prawnym, ukształtowanym (w tym zakresie) przez ustawę z dnia 16 września 2011 r. (Dz.U. Nr 233, poz. 1381), w myśl art. 394² § 1 k.p.c., na postanowienia sądu drugiej instancji, których

przedmiotem są, między innymi, zwrot kosztów procesu, przysługuje zażalenie do innego składu tego sądu, z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Użycie w powołanym przepisie sformułowania „których przedmiotem są”, zdaniem Sądu Najwyższego, oznacza zaś, że chodzi w nim o każde postanowienie (za wyjątkiem wymienionych w części końcowej przepisu), które za swój przedmiot ma zwrot kosztów procesu. Inaczej rzecz ujmując, jeśli postanowienie sądu drugiej instancji przedmiotowo dotyczy zwrotu kosztów procesu, to jest ono zaskarżalne w ramach procedury tzw. zażalenia poziomego, czyli rozpoznawanego również przez sąd drugiej instancji, z tym że w innym składzie. Takim postanowieniem jest więc również bez wątpienia, wydane na podstawie art. 351 § 2 i 3 k.p.c., na wniosek strony zgłoszony w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, postanowienie w przedmiocie uzupełnienia tego wyroku o rozstrzygnięcie dotyczące kosztów postępowania.

Podsumowując ten wątek rozważań, Sąd Najwyższy uznaje, że postanowienie sądu drugiej instancji oddalające wniosek strony o uzupełnienie wyroku co do zwrotu kosztów procesu (art. 351 § 2 k.p.c.), choć nie jest objęte regulacją art. 394¹ § 2 k.p.c., to jednak jest postanowieniem, którego przedmiotem jest zwrot kosztów procesu, wymienionym w art. 394² § 1 k.p.c.

Odnosząc zaprezentowany wyżej pogląd do okoliczności niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy stwierdza zatem, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywiście wadliwy odrzucił postanowieniem z dnia 22 maja 2017 r. jako niedopuszczalne zażalenie odwołującego się, wniesione przez niego na postanowienie z dnia 28 lutego 2017 r., oddalające wniosek o uzupełnienie wyroku z dnia 28 grudnia 2016 r. co do zwrotu kosztów procesu (tą samą wadą było dotknięte również analogiczne postanowienie z dnia 24 lipca 2017 r.). Z przyczyn wyżej podanych bez wpływu na dopuszczalność tego zażalenia było bowiem oznaczenie w nim Sądu Najwyższego jako sądu właściwego, natomiast przedmiot, którego dotyczyło postanowienie z dnia 28 lutego 2017 r., wyraźnie wskazywał, że jest to jedno z postanowień wymienionych w art. 394² § 1 k.p.c. Wydanie przez Sąd drugiej instancji postanowienia odrzucającego zażalenie jako niedopuszczalne nie mogło być przy tym utożsamiane z wydaniem postanowienia po rozpoznaniu zażalenia,

ponieważ rozpoznanie zażalenia polega na dokonaniu merytorycznej oceny jego zasadności wyrażonej w formie właściwej decyzji jurysdykcyjnej. Takiego charakteru nie ma natomiast postanowienie odrzucające zażalenie, ponieważ skutek uznania jego niedopuszczalności nie podlega ono rozpoznaniu przez ten Sąd. Rozpoznanie zażalenia nie można bowiem utożsamiać z dokonaniem wyłącznie formalnej oceny dopuszczalności tego środka zaskarżenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2012 r., II CZ 59/12, LEX nr 1228785). Odrzucenie zażalenia jest orzeczeniem formalnym (procesowym), które bez wnikania w istotę żądania sformułowanego w tym środku zaskarżenia niweczy możliwość poddania owego żądania merytorycznej ocenie jego zasadności dokonywanej w toku instancji. Musi więc być stosowane tylko w przypadkach ściśle określonych w przepisach postępowania. W przeciwnym razie może bowiem dojść do pozbawienia strony prawa do sądu, realizowanego zgodnie z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, w ramach co najmniej dwuinstancyjnego postępowania.

Uwzględniając te argumenty, Sąd Najwyższy stwierdza, że postanowienie odrzucające zażalenie, w sytuacji gdy przepisy postępowania przewidują ten środek zaskarżenia, jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie. Jeśli zaś zostało ono wydane przez sąd drugiej instancji w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna, to na takie postanowienie, zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c., przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego. Innymi słowy, postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające zażalenie na wydane przez ten sąd postanowienie, którego przedmiotem jest zwrot kosztów procesu (art. 394² § 1 k.p.c.), z powodu niedopuszczalności tego środka zaskarżenia jest więc postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 394¹ § 2 k.p.c., na które przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego, o ile w sprawie przysługuje skarga kasacyjna.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że żalący się zasadnie zarzuca naruszenie w niniejszej sprawie art. 394¹ § 2 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c., przy czym wadą tą dotknięte są oba zaskarżone przez niego postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 22 maja 2017 r. oraz z dnia 24 lipca 2017 r.

Z tych względów, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., uchylił oba wymienione postanowienia i przekazał Sądowi Apelacyjnemu do rozpoznania, zgodnie z art. 394² § 1 k.p.c., zażalenie wniesione na postanowienie tego Sądu z dnia 28 lutego 2017 r.

kc